еатральна Бібліотека „Русалки“.

1921 р. Випуск I.

б. Марусин:

оч раз його правда.

Шутка на 1 дію.

(ДРУГИЙ НАКЛАД).

ЛЬВІВ 1921.

Видавництво „Русалка“.

Друкарня Ставропигійського Інститута
під управою Ю. Сидорака.

Гр. Марусин:

Хоч раз його правда.

Шутка на 1 дію.

(ДРУГИЙ НАКЛАД).

ЛЬВІВ 1921.

Видавництво „Русалка“.

Друкарня Ставропигійського Інститута
під управою Ю. Сидорака.

Присвячую всім мужам, котрих жінки обманюють.

Автор.

Дієві особи:

Софрон Рогач.
Анна, його жінка.
Настуня, служниця.
Грицько Дух.
Хведь Свій.

Діється в провінціональному місті.

Сцена представляє в перекрою дві кімнати, а саме покій та кухню. Більшу половину сцени займає покій, менчу кухня. Покій займає праву часть сцени (глядячи від авдіторії), ліві двері ведуть в кухню, праві в кімнату Софрона. Треті двері виходять на ошклену веранду, через котру замітно вуличний рух.

Софрон Рогач, старший, лисий мужчина, сидить при столі і читає книжку. Настуня накриває стіл до обіду. По піднесеню завіси Софрон оказує чим раз більше заінтересування книжкою.

Софрон: О дивіть! Я завсігди говору моїй старій, що можна з другого світа прикликати духа, що можна з ним говорити, а вона сміється з мене і каже, що я дурний. А я прецінь не дурний, я говору лишь це, що стоїть у книжці написано. Ну, не так, Настуню?

Настуня: Е, балакайте собі! Я там і не слухаю, що ви говорите, бо я не розуміюсь на ваших книжках...

Софрон: Це не гарно, що ти, Настуню, не слухаєш мене... я тобі... щось мудрого скажу... ану ходи сюди... *(хоче її взяти за руку).*

Настуня: Лишіть, бо кричу! Пані прійдуть і... побачите...

Софрон: Не сердись так дуже, та не бійся пані, бо я її також не боюсь! *(Настуня виходить).* Пішла! Щось дуже лиха.. Вона також боїться моеї жінки. Ой бо це *(оглядаєсь)* страх гостра жінка. Це не так, як у людей. Я в неї ніколи не маю рації, все вона горою. Чи бачив хто таке, аби баба була горою? Бігме не бачив, тай нігде так не водиться, це лиш в мене таке завелось. Ох, чорт побери з такою жінкою. Я ніколи не маю рації. Приміром, ось така важна справа, як спіритизм! Чи вам добрі люде не звісно, що це спіритизм? Чи не звісно це цілому вченому світови, що це сила, при помочи котрої може чоловік порозуміватись з другим світом, може призвати якого нибудь духа та говорити з ним? Чи цього не доказали вчені, що призвані духи при-

ходили з того світа, та говорили з людьми, відгадували будучність, бо вони знають, що і як буде, що нас чекає! Сьогодня маємо вже богату літературу о спіритизмі, це прецінь религія будучности! Усі религії переведуться, христіянство переведеться, а спіритизм запанує на цілому світі як нова религія. А моя премудра жінка сміється з цього, та кепкує собі з мене, коли я стану о спіритизмі говорити. Ось дурна. Чи це всі жінки такі? Відай всі. Гей, Боже милий! Коб так мені вернулись ще молоді літа, то яб вже за ніяку ціну не женився. О, ні! Бо вже мені боком лізе ця моя.. *(входить Анна)*. А! Добрий день! Яка ти, серденько, сьогодня файна, яка свіжа, весела...

Анна: Така як і вчора була, така і сьогодня...

Софрон: Ой, щось не така, щось веселіща, як звичайно.

Анна: Щож, чи плакатиму і журитись? Правда, за таким мужом, як ти, то веселости нема, але мені байдуже. Я сміюсь крізь сльози...

Софрон: Та що-ж, серденько, я маю робити, щоб тобі догодити? Таже я і добрий для тебе і стараюсь, щоб... ти мала всяку вигоду, лиш ти якась така...

Анна: Яка-ж я?

Софрон: Ось яка: все мені на перекір робиш, хоч ніколи не маєш рації.

Анна: Що? Колиж це я не мала рації? Га?

Софрон: А ось, вчера я кажу, що борщ не солений, а ти в мене хочеш вмовити, що солений *(сідають обоє до стола)*.

Анна: Бо таки так було, я-ж сама солила.

Софрон: Сама солила! Може так, як і сьогоднішний! Ось покушай, знов несолений.

Анна: На маєш, може раз наїсися цеї соли! *(сипле йому сіль в таріяку)*.

Софрон (*кушає*): Тепер знов пересолила! *(кладе ложку)*.

Анна: Так найкраще. Не смакує, так не треба їсти.

Софрон: І не буду... *(Анна денервуєсь)*. Або, я кажу, що наша собака має шість літ, а ти кажеш, що чотири.

Анна: Бо чотири.

Софрон: Та не чотири, серденько, лиш шість! Почисли: скільки буде, як ми побрались? Десять літ. Два роки ми не мали ніякої собаки.

Анна: Не два, а три.

Софрон: Ну і говори з нею.

Анна: Та справді Софроне, що три. Зрештою, що мені там твої собаки! От лучше замовчи, бо навіть обіду не можна спокійно зїсти.

Софрон: Я вже нічо не говору. Ну, а приміром з цими духами: Я кажу тобі, що можна з другого світа прикликати духа, а ти...

Анна: Ая, можна! Старий, голова вилисіла, а дурний.

Софрон: Голова з дурноти не лисіє, лиш з мудрости, ая, з мудрости! Не віриш? Коб я так здоров був! З умової праці голова лисіє.

Анна: Я не хочу мішатись в це діло, для чого ваші голови лисіють; я знаю лишь одно, що твоя могла вилисіти лиш з дурноти.

Софрон *(денервується)*: Чи знаєш ти отсю поговорку: Довге волосе, короткий розум?

Анна: А я би сказала инакше: Сли на голові волося нема, то значить, що вона пуста, як ця земля, котра нічого не родить.

Софрон *(нетерпеливо)*: От лучше, хай не кажу. Чорт дійде з бабою до ладу.

Анна: Тільки не „з бабою", ти старий дурню, яка я тобі баба?

Софрон відвертаєсь і бере книжку, наче хоче читати.

Анна: Говорить дурниці о якихсь там розмовах з духами, а потім злиться, як йому сказати, що у него в голові неясно.

Софрон: Серденько, таже книжки о цім пишуть.

Анна: Чи про одно книжки пишуть, та однаково дурниця зістане дурницею.

Софрон: Послухай серденько, я хочу тебе переконати, я хочу тобі доказати, що з духом з другого світа можна говорити, я тобі докажу, попробуєм...

Анна: Я не хочу нічого пробувати, бо не маю часу на дурниці!

Софрон: Але-ж се не дурниці.

Анна: Я тобі кажу що дурниці і кінець. Так мусить бути, як я говорю, а ні то...

Софрон: Хай тобі буде по твому, я вже нічо не говору.

Анна: Не говори, це найлучше зробиш, бо коли говориш, то дурниці говориш. Я лиш цього не розумію, як такі люди можуть засідати в мійській раді. Цікаво знати, о чім вони там радять?

Софрон: Прийди послухай! Ось я говорив вчера о спіритизмі і всі слухали мене, не так як ти!

Анна: Ну, хай слухають, а я таки не буду. Говоріть далі о спіритизмі, від цього буде народ ситий! Духи його нагодують.

Софрон: А що гадаєш, не моглоб так бути? Хто знає, чи наші будучі покоління не війдуть в такі тісні зносини з другим світом, що духи помагати муть людям на землі в неодній журбі.

Анна: Може бути. Жаль тільки, що це аж будучі покоління такі щасливі мають бути, а то я би сьогодня вже призвала якого духа, та сказала, щоб мені з неба приніс цукру, американської муки, та ще чогось...

Софрон: Не шуткуй в такій справі, котра для многих є святою. Не віриш в спіритизм, це твоє діло, але я все ще не трачу надії, що тобі докажу і переконаю, що...

Анна: Що ти старий, а дурний! *(встає від стола, входить Настуня і збирає посудину зі стола).* Ось лучше піди переспись, то і розум прийде.

Софрон: Переспатись піду, але розум не прийде, бо вже є!

Анна: А я кажу, що нема.

Софрон: Ну і дивіть людоньки! Це воно завсігди так. Сіяв мужик просо, жінка каже мак! Так і тут: я кажу що в мене є розум, а вна каже ні. А тьфу! *(виходить).*

Анна: Іди, йди! Бо вже остогидло слухати такого говорення. *(Сідає та задумуєсь).* Гм., коли він прийде? Вже би повинен бути. *(Задумуєсь).*

По хвилі показуєсь в дверех Гринько, елеґантний панок, в циліндрі.

Гринько: Чи можна?

Анна: О! прошу дуже! Як раз думала про тебе, бо... мій старий пішов вже спати.

Гринько: Я так стужився за тобою, що годі. Два дни не бачились.

Анна: Так, два дни, а мені здавалось, що вже два роки.

Гринько: Так ми знов разом; який я щасливий *(обнімає Анну).* Ну як же ти? що нового?

Анна: Та що-ж; усе по давньому...

Гринько *(присідає до Анни):* Моє золото, мої скарби, та давай подивиться в твої оченята...

Нахиляються до себе, та розмовляють з тиха.

У кухню входить Федько.

Федько: Настуню! Серденько! *(обнімаються).* Сервус! Що чувати? Як же там сьогодня з обідом?

Настя: Тихо, бо там почують! Ось покищо маєш борщ.

(Федько бере ложку і їсть).

Гринько: Чуєш Анночка, скажи будь ласка, чому я тебе так люблю?

Анна: Бо і я тебе люблю. *(Знов тихцем розмовляють).*

Федько: Що це за борщ? Таже пересолений, аж рот викривляє.

Настя: Що? Може бути. Се моя пані, так свому старому насолила, бо він вчора її сварив, що щось там пересолене було.

Федько: І вона йому сьогодня так насолила, що він аж не міг зїсти, а ти мене таким борщем годуєш. Ні, не можу я цього їсти, дай що иншого.

Настя: Ось маєш кусок когута.

Федько (*заїдає когута зі смаком*):

Ов, що смачне, те смачне. Добра любка з моеї Настуні, таки сьогодня йду до твоеї пані просити о твою руку.

Настя: Справді? Ну пійди.

Гринько: Чуєш? Здається, що твій старенький не спить.

Анна *(підслухуючи під дверима мужа):* Таки не спить. Що робити? Тікай в кухню, потім я тебе закличу.

Гринько вибігає в кухню. Федько зриваєсь, випростовуєсь по воярцьки, та не знає, що з печеним когутом робити. Гринько змішаний вибігає через кухонні двері; Настя з Федьком підсміхуються.

Софрон *(в шляфроку, вглядається)*: Хто тут був?

Анна: Де?

Софрон: Та тут!

Анна: Ніхто!

Софрон: Так це в тебе ніхто! Ти гадаєш, що я не чув?

Анна: Що ж ти чув?

Софрон: Те, що ти мене зраджуєш!

Анна: Перехрестись чоловіче, чого ти мене сьогодня вчепився?

Софрон: Чого я вчепився? Щоб ти сказала, по що він тут заходив?

Анна: Та хто такий?

Софрон: Хто? Я знаю хто! Твій любовник. *(Про себе*: Так мене обманювати! Що за стид! Ось чого я діждався. Ні, так далі не буде.) Або ти скажеш, хто він такий, або ми розійдемось. Іди мені з хати на сто вітрів, іди собі за ним. Вже маю досить цього. Досить!

Анна: Що тобі сталося? Тобі щось привиджуєсь, іди положись, ти хворий може, тут нікого не було, тай нема.

Софрон: І ще так безлично бреше. Таже я чув його голос! Вже знаю що робить! Ще сьогодня бери свої манатки і пропадай мені з очий! Пропадай!

Анна: Добре, піду, але гляди, щоб не пожалів цього.

Виходить в кухню. Федько, лишивши шапку й шаблю вибігає.

А н н а *(до Насті)*: Так? Ще чого в моїй хаті не ставало, то ти собі тут любовників приймаєш?

Н а с т я: Таже він не до мене, а до пані.

А н н а: А чогож він від мене хоче? *(Федько вертає).* Ти чого знов?

Ф е д ь к о: Даруйте, але я забув шапку, а без шапки якось годі на вулицю.

Н а с т я *(до Федька)*: Ти хтів, щось пані сказати?

Ф е д ь к о: Хто я?

Н а с т я: Забув вже? *(Тихо).* А що буде з весілем?

Ф е д ь к о: Ага, то ще час.

Н а с т я: Ні, не час.

А н н а: Щож ти від мене хтів...

Ф е д ь к о: Я хтів... тее..

Н а с т я: Ми обоє любимось і він хоче женитись зі мною.

Софрон, котрий підслухував, що в кухні дієсь, входить у кухню; Федько хоче знов тікати.

С о ф р о н д о А н н и: О! Се хиба знов мені привиділось? Ви здається радили, де б його укрити. *(До Федька):* О, стрівай пташку! Ходи небоже зі мною *(Тягне його в другу кімнату; Анна і Настя йдуть за ним).* Ти чого тут шукав?

Ф е д ь к о: Я пане, я нічо не винен...

Н а с т я: Та він прийшов до пані...

С о ф р о н: Яж бачив і чув усе.

Н а с т я: Він хоче зі мною женитись.

А н н а: І просив мене о руку Насті.

Ф е д ь к о: Ая, о руку Насті.

Н а с т я: Бо він вже виходить з війска і будемо весіля робити.

Ф е д ь к о: Ая, ая, будемо робити тее — весіля.

С о ф р о н *(здивований цим всім)*: А так! *(про себе).* Я справді невинно свою жінку посуджував!

(до Федька): Йди собі! *(Федько і Насшуня виходять у кухню).*

Софрон *(замітивши, що Анна витягає з шафи свою ґардеробу, та пакує в кіш)*: А це що?

Анна: Нічо! Іду собі.

Софрон: Куда?

Анна: Ти-ж мене вигнав з хати...

Софрон: Ну годі, серденько, ти таки на правду береш усе так трагічно...

Анна: Вже досить маю цього, хай вже раз скінчиться таке щастя, яке я маю з тобою.

Софрон: Прости мені, серденько, тиж знаєш, що я тебе люблю...

Анна: Спасибі тобі за таку любов, вічно сварка, вічно якісь підозріння.

Софрон: Ну, я вже тобі вірю, прости мені *(обнімає жену, вона буцім то утирає сльози).*

Федько *(в кухні)*: Значиться, я тебе маю брати за жінку?

Настя: Мусиш! Чи забув вже, що між нами є... Зрештою приходи сьогодня вечером, панство підуть на прохід, ми поговоримо ще...

Федько: Ну, харашо! Приходжу. А цього когута таки давай в кишеню, бо через цю якусь комедію, твій пан не дав навіть спокійно пообідати! *(пряче когута в кишеню, обнімає Настю і виходить).*

Анна поклала ґардеробу у шафу, Софрон знов її обнімає.

Завіса паде.

Друга відслона.

Сцена ця сама. Вечеріє.

При піднесеню завіси Федько і Настя сидять на софі в покою, та цілуються.

Федько: Знаєш Настуню, ти солодша від меду.

Настя: Справді?

Федько: Ій Богу!

Настя: А ти такий мій соколик, якого ще жадна дівчина не мала. Трохи мундур старий..

Федько *(встає)*: Що? Диви! Черевики як дзеркало. Камаші доперва з під голки. Штани, то цілком на місци..

Настя: Я знаю, знаю, які твої штани.

Федько: Які-ж?

Настя *(приспівує)*:

Штани мої шаровари
Та ще й дома двоє;
Усі нові, усі гарні,
Порвані всі троє.

Федько: Порвані? Де, як? Зрештою я їх довго носить не буду. Ти-ж знаєш, я небавком іду до „цивіля“, то як уберуся в сині штани, а заспіваю:

Штани мої — шаровари,
Штани мої сині,
Чому липнуть до вас дівки,
Як до браги свині?

То побачиш!

Настя: Ов, липнуть до вас дівки! Не видав Грицць ногавиць!

Федько: Не видав Грицць? Добре! А чому хочеш, щоб я з тобою женився?

Настя: А хиба ти мене не любиш? Диви яка я гарна. *(Глядить у дзеркало).* Личко біле, брови чорні, намисто червоне...

Федько *(співає)*:

Пливе човен води повен,
Тай покрився листом;
Не хвалися дівчинонько
Червоним намистом.
   Як вийдеш ти на вулицю,
   Намисто порветься,
   А із тебе дівчинонько
   Вся челядь сміється!

(говорить): А я собі раз козак. Кучерява чуприна, чорний вус.

Настя *(співає)*:

Пливе човен води повен,
Тай покрився лубом;
Не хвалися козаченьку
Кучерявим чубом!
   Як вийдеш ти на вулицю,
   Твій чуб розівється;
   А із тебе козаченьку
   Вся челядь сміється!

Федько: Сміється? Хто сміється? Хочу це бачити, щоб хто з мене сміявся. А ти мені так не співай, бо .. побачиш, не оженюся з тобою. Найду собі другу, а ти adie!

Настя: Що, я адіе? Ти сам адіе! Дурний якийсь! Лаятись буде.

Ф е д ь к о *(сміється)*: Настуню! Та се не лайка. Адіє — значить... адіє! Се так говориться, як хто кого покидає, се те саме, що: прощавай і бувай здорова! *(буцім то хоче відійти)*.

Н а с т у н я: Ти справді мене кидаєш? Ходи сюда, що ти собі гадаєш, я собі жартую, а він вже: „бувай здорова"!

Ф е д ь к о: Бо зі мною нема „шпасу!"

Н а с т у н я: Я вже не буду, ходи я тебе поцілую. Бо, чуєшь Фѐдьку, яб собі смерть зробила, як би ти мене кинув.

Ф е д ь к о: Ну, вже не кину, а давай закурити, а такого грубого, як твій старий курить.

Н а с т у н я: Я тут бачила десь, як пан клав цигара, ось є, кури! *(кладе коробку з цигарами)*.

Ф е д ь к о: О це розумію! *(сідає при столі й закурює, відтак розпираєсь вигідно у кріслі, а ноги викладає на стіл)*. Тепер ходи Настуню поцілую тя раз, або й два *(цілує)*, або й три, *(знов цілує)*.

Н а с т у н я: А що буде з нашою прогулькою? Як верне пані, то підемо у місто.

Ф е д ь к о: Ходім в парк, випємо пива, оглянемо гарні дівчата.

Н а с т у н я: О! гарні дівчата! На що тобі ще дівчата? Чи мене тобі за мало.

Ф е д ь к о: Я маю тебе досить, аж мині часом боком вилазиш.

Н а с т у н я: Так? Стрівай! Я тобі ще покажу...

Ф е д ь к о: Ану покажи!

Н а с т у н я: Покажи! Покажи! Я знаю, о чім ти думаєш!

Ф е д ь к о: А таки не знаєш. *(Чути дзвінок)*.

Н а с т у н я: Ай! се пані вертає, ходімо у кухню!

Ф е д ь к о: Ходім! *(бере кілька цигар в кишеню)*. Підемо у кіно. *(Федько виходить в кухню, Настя відчиняє двері від веранди, входить Анна.*

Анна: Ти сама?

Настуня: Є... мій Федь...

Анна: Твій Федь! Ну-ну, се-ж твій жених. А пан давно вийшов?

Настуня: Вже давно, казали, що йдуть в касино.

Анна: Добре! Іди собі з твоїм Федьком у місто, можеш бути сьогодня довше, до десятої години.

Настуня: Дякую! Цілую руці. *(Вибігає в кухню, накидає на голову хустину і виходять обоє з Федьком).*

Анна: Гарно все складається. Старий у касині буде сидіти як звичайно до пізного вечера, Настя пішла, а мого Гриньке що тільки не видко... А як се добре сегодня склалось з цим Федьком! Я вже боялась, що старий направду бачив Гринька, а тимчасом як воно зручно вийшло. Гринько дав ногам знати, а старий повірив, що се Федько був у мене. Я часом лиха на старого, що він такий оферма, а се часом добре — як чоловік не тее...

(Входить Гринько).

Анна: Се й гаразд! Ми самі, нікого в хаті, тож можемо..

Гринько *(перериваючи)*: Спокійно мріти о нашім щастю.

Анна: Так, о щастю, мій любий, бо я лиш з тобою щаслива.

Гринько: Але гляди, щоб я так не мусів втікати, як сьогодня по обіді. Се було фатально!

Анна: Було тай минуло, а тепер це не повториться, бо старий у неділю не приходить ніколи скоро до дому.

Гринько *(задумується)*: Воно все гаразд, але бач я рад би знати, як довго ми так мусимо критись з нашою любовю. Чому ми не

можемо явно виступити і сказати, що ми любимось?

Анна: Годі, соколику, ще й нам усміхнеться доля.

Гринько: Ба коли?

Анна: Ось я їду на ціле літо в купелі, лікар приписав мені Криницю, тоді ти можеш також поїхати туди, там нас старий не буде слідити.

Гринько: Се знамените. Я можу їхати з тобою, як твій чоловік, можемо й разом жити...

Анна: Чудово! Яка я щаслива!

Гринько: Чому ми Анночко не пізнались тоді, як ти була панною. Ми-ж для себе сотворені.

Анна: Я сама о цім нераз думаю; які би ми сьогодня були щасливі.

(*В кімнаті щораз темнійше*).

Гринько: А може це й лучше так, як воно тепер є. Бо, бачиш, як би ти була мені жінкою, то моглаб так само як тепер любити другого і я був би нещасливий.

Анна: О ні! Яб другого не любила, я не така, як деякі другі жінки, я люблю лиш одного. Вір мені соколику.

Гринько: Ну, хай буде, що тиб другого не любила, але другий любив би тебе і тоді булаб та сама історія, що тепер.

Анна: А чому мав би як раз якийсь другий мене любити?

Гринько: Чому? Ось чому: (*співає*):

Закувала зазуленька,
Сидячи на свеклі,
Хто не любить чужих жінок,
Того душа в пеклі.

Анна: Ой, ви всі гільтаї, тай годі.

Гринько: Ні, не гільтаї Анночко, тільки я тобі скажу, що любити чужих жінок — це дуже практично й вигідно.

Анна: Думаю, що не завсігди.

Гринько: Я теж так думаю, ось приміром сьогодня я о мало що не попався...

Анна: З моїм старим то ще пів клопоту, але як би так на другого впало, то вжеб давно тобі кісточки почислив.

Гринько: Ну, я би і з твоїм старим не хотів стрінутись, неприємна річ, бачиш, стрічатись з чоловіком, котрому, будь що будь, руйнується домашне життя.

Анна: Що там будеш про це говорити! Ось лучше я тобі скажу, потанцюймо собі вальчика...

Гринько: Та як же, без музики, хто нам буде грати? Хиба грамофон?

Анна: А вже-ж! Дуже гарного вальчика тобі заграю. *(Наставляє грамофон, відтак крутяться обоє коло стола, чути дзвінок).*

Гринько: Хто се?

Анна *(виглядає):* Ой лихо! чоловік вернув.

Гринько: Не відчиняй ще, аж найду собі цилиндер і пальто.

Анна: Ой Господи, що-ж робити, вже готов?

Гринько: Вже. Але як тут...

Анна (*котра хтіла випустити його через кухню*): Стрівай! Не можеш вийти сюда, бо ця дурна Настя замкнула двери на ключ. Ходи сюди! (*Чути постійно дзвінок*). Ах Боже мій! Влази в шафу, там моя ґардероба, но ще й для тебе буде місце. Тс! тихо! (*Вибігає відчинити двери*).

Гринько (*зачиняючи двери від шафи за собою*): Господи, що тут за перфумерія (*пчихає!*).

Входить Софрон.

Грамофон перестав грати, а що його ніхто не задержав, то плита бігає з шумом довкола.

Софрон: Чогож тут темно?

Анна: Бом не світила (*задержує плиту грамофонову*).

Софрон: Тай собі на грамофоні граєш?

Анна: А щож було робити, скучно було...

Софрон (*засвітив свічку, розглянувся довкола*): А чомуж ти не відчинила мені, я-ж так довго дзвонив.

Анна: Та не було чути, бо грамофон грав! (*Оглядаєсь трівожно на шафу*).

Софрон: Знаєш Анночко, засідання не буде, а в касині не було що робити, вправді тягнули мене до карт, але я не хтів.

Анна: Чому, було лишитись, сьогодня неділя.

Софрон: Ні Анночко! Я собі пригадав, що я тебе так скривдив сьогодня, то думаю, піду до неї, вона буде рада, як проведемо вечір в двоє. Правда моя голубко? Ходи-ж до мене! (*Хоче її обняти, свічка паде зі стола й гасне*).

Анна: Та диви, що робиш.

Софрон: Се нічо голубко, се як раз добре, будемо потемки сидіти і мріти о нашім щастю!

Анна (*про себе*): Ой Господи! (*голосно*): Ні! Знаєш можеб ми перейшлись, мене щось голова болить...

Софрон: Про мене можемо піти, але яб волів з тобою тут посидіти. Стрівай! Я маю десь в пальті аспірину, то голова перестане. (*Хоче йти до шафи, де сидить Гринько*).

Анна (*заступаючи йому дорогу*): Там моя гардероба, там твого нічого нема.

Софрон: Ага, так, так, се у другій шафі. (*Іде до другої шафи*). Десь я тут мав сю аспірину,

се знаменитий лік на біль голови. Візьмеш порошок, попеш водою і вже голова не болить.

Гринь пчихає в шафі.

Анна придержуючи двері також пчихає.

Софрон: О! Тебе ще й катар розбирає, ти не можеш нігде виходити, найлучше розберися, тай до ліжка.

Гринько (*півголосом до Анни*): Вишли старого в кухню за чим нибудь, а я тим часом вибіжу з відси, бо їй Богу не можу вже довше. (*Пчихає*).

Софрон (*ще шукає за аспіриною*): Де-ж її тут найти? А ти бачу таки добре закатарена. Ага є, але стрівай, чи се аспірина, мушу свічку засвітити (*засвічує свічку*).

Гринько: А чорт його візьми! Я вже пропав!

Софрон: Ось маєш серденько, всип собі в твої усточка сей порошок, а потім попеш водою. Ось і вода.

Анна: (*висипавши порошок на землю, пє трохи води*) Ой Господи!

Софрон: Нічо, нічо, голубко! Зараз полегчає. Тепер треба спокійно сидіти кілька хвиль. (*Бере свою книжку й перелистовує картки, хоче читати*).

Анна: Софроне! Згаси свічку, мене світло разить.

Софрон: Шкода, я хтів... але годі (*гасить свічку*), я хтів собі докінчити свою книжку о спіритизмі, але твоє здоровля мені милійше... Тобі зараз полегчає, то я засвічу і потім я тобі перечитаю се місце, де говориться, як слідує призивати духів. Се дуже інтересно. Я давно хтів з тобою зробити пробу такого спіритистичного сеансу.

Гринько (*до Анни*): Кажи, хай тепер робить.

Анна: Добре, яб вже раз хотіла бачити, бо вічно про се говориш, та я думаю, що може се як раз правда.

Софрон: Свята правда, голубко! Лише мусиш знати одну річ. Дух лиш тоді прийде, як люди, що его викликують, вірять в це. Він тоді прийде.

Анна: А чи можна його бачити?

Софрон: Не завсігди. Я власне, серденько, читаю, що дух часом обявляе свою присутність лиш в такий спосіб, що тільки говорить, але його не видко. Часом навіть нічо не говорить, тільки стукае, або підносить у воздух який небудь предмет в кімнаті, приміром стіл, шафу, переставляе ці предмети з місця на місце...

Анна: Се мусить бути страшно.

Софрон: Ну, не страшно, не треба лиш дразнити духа непотрібними питаннями або сміхом або недовірем; а часом то таки показуесь дух в цілій своїй особі.

Анна: Яб вже хтіла, щоб ми спробували.

Софрон: Можна. Вправді не всі люди надаються до спіритистичних сеансів, але спробувати можна.

Анна: Але до сього не треба світла.

Софрон: Ні, лучше без світла. Тебе вже не болить голова?

Анна: Ні.

Софрон: Отже ходи, сідай тут при столі.

Анна: Сідаю.

Софрон: Є ріжні способи викликуваня духів і спробуемо наперед ось такий спосіб: Ти давай тут обі руки! Вправді воно лучше, як е більше осіб, але спробуемо ми обое. Де твої руки?

Анна: Ось тут.

Софрон (*сідае напротив коло стола і також витягае обі руки*): Треба, щоб твої пальці доти-

кали моїх, так, а тепер тихо, лиш не знаю, якого духа кликати?

Анна: Та якого нибудь.

Софрон: Стрівай. Викличу духа мого товариша, Гринька Стоцького, що умер у війні. Але як прийде, то не лякайся, сиди тихенько, спокійненько. Отже кличу: Гриньку прийди!

(Тишина. По хвили Гринько в шафі пчихає.)

Софрон: Чи се ти пчихнула?

Анна: Ні

Софрон: Се він.

Анна: Хто він?

Софрон: Но, дух мого товариша Гринька Стоцького.

Анна (*сміється, потім кашляє*): Ну й що далі?

Софрон: Стрівай, буду щось говорити, тільки не бійся і спокійно сиди, бо духи не люблять сього. Стрівай, давай руки, я питаю: Гриньку, де ти є?

(Тишина. По хвили Гринько в шафі пчихає, та вискакує й вибігає (*перевертаючи крісла*) на вулицю).

Анна: Ой, Софроне, я боюсь! Світи світло.

Софрон: Стрівай ще, тихо, не бійся, я буду питати, він нам щось скаже...

Анна: Та де скаже, давай свічку, я боюсь... (*засвічує свічку*).

Софрон: Ой жаль, що ти така нетерплива, треба було підождати, я-ж казав не бійся!

Анна (*зворушена*): Я не хочу, мені так лячно.

Софрон: Бачиш! Ти його сполошила. Се цілком виразно стоїть у книжках, що дух часом зноровиться, робить авантури тай втікає і вже в друге не хоче показатись. Се цілком те саме, що тут написано. Бачила? Чула? Ну й що? Віриш тепер в спіритизм?

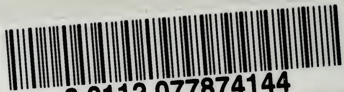
Анна: Та... вірю.

Софрон: Ну прецінь раз моя правда! (*Сідає і перелистовує книжку*). Це, що тут зайшло, цілком годиться з описом у книжці; дух прийшо̂в, цілком виразно було чути, як пчихнув, а потім ти перелякалась тай закашлялась, а він серед гуку-стуку вийшов. Шкода, що ти не видержала до кінця. Треба з повною вірою, тихесенько сидіти, та ждати, що дух скажэ. Завтра ще раз пробувати мемо.

Анна (*здержуючись від сміху*): Добре, можна!

Завіса паде.

---

3 0112 077874144